

Fiatalok könyvtára Cegléden

JENEINÉ ECSERI Mariann

2017. április 4-én az Informatikai és Könyvtári Szövetség Cegléden rendezett konferenciáján lehetőségem volt beszámolót tartani a Ceglédi Városi Könyvtár Ifjúsági Könyvtárában folyó munkáról. Cikkem az ott elhangzott előadás alapján készült.

„Egy pesszimista minden lehetőségben látja a nehézséget; egy optimista minden nehézségben meglátja a lehetőséget.”

Winston Churchill

Az Ifjúsági Könyvtár születése

A budapesti Goethe Intézetben 2008-ban a németországi ifjúsági könyvtárakról tartottak konferenciát, Az egyik előadás arról szólt, milyen új kezdeményezésekkel lehet vonzóbbá tenni a könyvtárat a fiatalok számára.¹ A beszámoló felkeltette intézményvezetőnk figyelmét, és ezzel eldőlt a Ceglédi Városi Könyvtár bibliobuszos állományának raktáraként funkcionáló, helyileg a gyermekkönyvtári részleg alatti helyiség sorsa: megszületett egy németországi minta alapján működő ifjúsági könyvtár terve.

A kiválasztott tér adottságai kiválóak voltak, az elképzelés kisebb felújítással kivitelezhetővé vált. A körülbelül 60 m²-es egyterű alsó könyvtár a város központjában található. Különálló utcai bejáratall rendelkezett, ami lehetővé tette, hogy a Gyermekkönyvtártól teljesen függetlenül működhessen.

2011-ben a Nemzeti Kulturális Alap *Szakmai esz-közfejlesztés, korszerűsítés* céljára kiírt pályázatára

elküldtük a tervezett Ifjúsági Könyvtár kialakítására és működtetésére kidolgozott elképzeléseinket, és közel 1,6 millió forint támogatást kaptunk a megvalósításhoz.

A pályázatban megfogalmazott cél így szólt: információs-közösségi tér kialakítása a 14–20 éves korosztály számára; olyan könyvtár létrehozása, amely a hagyományos szolgáltatások mellett alkalmas közösségi és szabadidős tevékenységek befogadására is.

A bútorok egy részét vásároltuk, egyes darabokat pedig a funkciókhoz és a helyiség méreteihez igazodva csináltattunk. Igyekeztünk a fiatalok ízlése szerint kialakítani a belső környezetet, hogy modern, otthonos, cselekvésre inspiráló tér fogadja a betérő fiatalokat. Az Ifjúsági Könyvtárat nemcsak egyedi berendezése különbözteti meg a könyvtár többi részétől, hanem a kialakított könyvtári rend is a speciális érdeklődési körök kiemelésével, vonzó nyelvi és képi világgal, olvasást népszerűsítő plakátokkal, és üzenőfallal kialakított környezettel. A bútorok az aktuális prog-

ramnak megfelelően mozgathatók, a tér gyorsan átrendezhető.

A technikai eszközöket – számítógépek, projektor és vetítővászon, házimozi rendszer – az Alapítvány a Ceglédi Városi Könyvtárért kuratórium közel egymillió forint támogatásával vásároltuk meg.

A szépen kialakított, országos viszonylatban is egyedülálló Ifjúsági Könyvtár 2012. június 7-én nyílt meg Cegléden.²

Én akkor még nem dolgoztam a városi könyvtárban, de részt vehettem az ünnepélyes átadáson. Azon a napon döntöttem el, hogy én ott fogok dolgozni. Tele voltam ötletekkel, tervekkel arról, hogyan lehetne felpezsdíteni a részleg életét. Az Ifjúsági Könyvtár keddtől péntekig, heti négy alkalommal, délutánonként tartott nyitva. Az olvasószolgálati feladatokat és a programok szervezését három kolléganő látta el, egymást váltva más-más napokon. A könyvek és folyóiratok mellett CD-k, DVD-k, társasjátékok várták a fiatalokat.

Én 2013 májusában kerültem a könyvtárba, ifjúságsegítő végzettséggel,³ aztán elvégeztem a segédkönyvtárosi képzést, és 2016-tól főfoglalkozású könyvtárosként teljes munkaidőben dolgozom az ifjúsági részlegben.

„A kamaszkor életünk egyik legbonyolultabb és legmegkapóbb fejezete, olyan időszak, amikor a növekvő függetlenségünkhöz új felelőségek és tapasztalatok társulnak. E korszak sajátja az identitáskeresés és a kisgyermekkortól fölépített értékrend alkalmazásának megtanulása. Ugyanakkor e korszakban történik meg olyan új képességek kibontakoztatása, amik által a döntéseiről és tetteiről felelős, másokkal törődő felnőtté válunk.”⁴

A felnőtté válás folyamatában a könyvtár is fontos szerepet tölt be harmadlagos szocializációs közegként. Attól különülünk el az elsődleges és másodlagos szocializációs közegektől, hogy a fiatalok a könyvtárat szabadidejükben tudják igénybe venni, továbbá, hogy a szerepek a formálódó közösség függvényében alakulnak ki.⁵ A fiatalok olyan teret találtak az Ifjúsági Könyvtárban, ahol nyugodt, barátságos környezetben személyre szóló figyelmet kaptak a könyvtárosoktól, a kérdéseikre választ, a problémáikban segítőtőre találhattak.

Sok olyan fiattal találkoztam az elmúlt években, akik egyáltalán nem olvastak, de a könyvtárlátogatások alatt megismert kortársak vonzóvá tudták tenni az olvasás világát is. (Tudjuk, hogy a kortárs csoportok befolyása sokkal nagyobb, mint más szocializációs mintáké.) A nem olvasó fiatalok olyan könyveket is-

mertek meg a könyvtáros és a barátok ajánlásai által, amelyek felkeltették érdeklődésüket és lassan kezdtek megszeretni az olvasást. Megtapasztaltam, hogy később egyre több időt, sokszor órákat is eltöltenek a könyvtárban.

Egyre több tematikus programot szerveztünk a könyvtárban és bekapcsolódtunk az *Internet Fiesta*, az *Ünnepi Könyvhét* és *Gyermekkönyvtári napok*, valamint az *Őszi Könyvtári Napok* rendezvényeibe is. A fiatalok körében népszerű kortárs írókat meghívtunk író-olvasó találkozókra (*Lázár Ildikó*, *Sohonyi Edit*, *Tavi Kata*, *Kemese Fanni*, *Igó Krisztián*), osztályokat invitáltunk könyvtárlátogatásra, és lassan, mint a népmesék, szájról-szájra terjedt a hírünk a fiatalok körében. A látogatókból kialakult egy „kemény mag”, akikkel a könyvkölcsönzésen és olvasáson túllépő, a ceglédi ifjúsági életért is tevő közösség lettünk. Ezekkel az aktív könyvtárhasználókkal együtt már komolyabb célokat lehetett kitűzni, amelyeket közösen próbáltunk megvalósítani.

Klubfoglalkozások

„Elsősorban a fiatalok életét megkönnyítő, segítséget nyújtó, érdekes hasznos programokat szervezünk. Ahol megismerhetik az együttműködés és csapatmunka fontosságát, elsajátíthatják a problémamegoldás legfontosabb technikáit.”⁶

Rendhagyó délutánokat szerveztünk, amelyek a részleget aktívan használó fiatalok igényeire épültek. Ilyen volt az ún. *Hosszú Péntek* program, havi egy alkalommal. Ezekben a pénteken este 9-ig voltunk nyitva és különféle tematikus foglalkozásokkal vártuk az érdeklődőket. Például februárban Anti-Valentin Napot, júniusban Ifi Születésnapot tartottunk. Az esték úgy zajlottak, hogy először valamilyen kreatív foglalkozást vagy játékos vetélkedőt kezdünk a témához kapcsolódóan, majd meglepetésként és pihenésképpen pizza vagy kenyérlángos-évés következett, ezt követően pedig jött a történetmesélés. Az első néhány alkalommal a szülők is be-benéztek, mert nem akarták elhinni, hogy kamasz gyerekek a péntek estét nálunk tölti a könyvtárban. Néhány lelkes szülő a programok támogatására süteményt is sütött, rágszálnivalót küldött. Bár külön nem hirdettük meg a hosszú péntek programokat, mégis sokan eljöttek, és nem volt ritka, hogy 25–30 fő is részt vett. Főként a 15 és 20 év közötti fiatalok igénylik az ilyen típusú kikapcsolódást. Ilyenkor azok az olvasók is szívesen csatlakoztak a programokhoz, vagyis velünk maradtak, akik a hét közbeni nyitva tartási időben nem tudtak időt szakítani a könyvtárra.

Többféle klubfoglalkozással is próbálkoztunk, de néhány hónapnál tovább nem sikerült életben tartani ezeket. Ekkor lehetőségem nyílt más könyvtárak szervezési gyakorlatába is betekintést nyerni. Ennek köszönhetően láttam olyan példát, ami későbbi munkámra is ösztönzőleg hatott. Abban az időszakban jöttem rá, hogy milyen nehéz – pláne egyedül – olyan témában klubot szervezni, amire nincs teljes rálátásunk. Hallottam, hogy máshol beváltak az önkéntesek segítségével szervezett foglalkozások, sőt azt is, hogy a csoportvezető maga is önkéntes volt, és a könyvtáros inkább háttérben maradva, a csoportvezető keze alá dolgozik. Elgondolkodtam ezen a lehetőségen, és igyekeztem kapcsolatba kerülni olyan külsős szakemberekkel, akik vállalják, hogy részt vesznek ilyen jellegű kezdeményezésekben. Így alakult meg a *Prevenációs Klubunk*, a *Társasjáték Klub* és a *Ceglédi Anime Fan Klubunk*, továbbá még az *Angol Társalgási Klub* és a *Bázis Hatóság Klub*.

A klubok nemcsak a fiataloknak hasznosak, hanem a csoportvezetőknek is. Jobban megismerhetik a korosztály sajátosságait, és olyan csoportokba kerülhetnek be, ahol erősödhet a közösséghez tartozás érzése.

A *Prevenációs Klub* – ahogy a neve is jelzi – azért alakult, hogy felhívja a fiatalok figyelmét a drogozás veszélyeire, és felkészítse őket arra az élethelyzetre, ha környezetükben találkoznak drogfogyasztókkal. A csoportvezető a helyi Vöröskereszt Ifjúsági Tagozatának vezetője volt, és havonta egyszer gyűltek össze a klubtagok. Különböző ötletes játékok segítségével ismerték meg a felelősségteljes gondolkodás elemeit. A klub nyolc taggal két éven keresztül működött, aztán sajnos a klubvezető saját főállású munkája mellett már nem tudta tovább vállalni a foglalkozásokat.

A *Társasjáték Klubunknak* több vezetője volt az elmúlt években. Olyan felnőttek jöttek hozzánk, akik saját társasjátékaikat hozták be a foglalkozásokra. Jelenleg is működik egy társasjátékozó csoport és egy társasjáték-készítő klub, melyet egy, a könyvtárat rendszeresen használó önkéntes irányít. Hetente szoktak összegyűlni, előre egyeztetett időpontban, de a résztvevők létszáma mindig véletlenszerűen alakul. Az tény, hogy eddig nem találkoztam olyannal, aki ne érezte volna jól magát ebben a klubban.

A *Ceglédi Anime* Fan Klub* az eddigi legnagyobb sikert elért csoportunk. A rendszeresen járó tagok között nemcsak fiatalok, hanem fiatal felnőttek is vannak. Sokan a környező településekről utaznak be, csak ezért a foglalkozásért. A klubnak 34 aktív tagja van. A klub működésével párhuzamosan a gyűjteményünkbe is nagyobb számban vásároltunk animé köteteket. Több olvasót is nyertünk, és sikerült egy újabb eredményes formát találnunk a fiatalok megszólítására. A foglalkozásokat kéthetente szombaton tartjuk, két órában.

Angol Társalgási Délután is több alkalommal szerveztünk. A megnyitást követő időszakban sikerült pályázati támogatást kapnunk, így a foglalkozást ingyenesen szerveztük az érdeklődők számára. A fenntartási időszak lejárta után azonban a csoport feloszlott. Több oktató is megfordult nálunk, de nem sikerült újra összekovácsolni a csoportot. A szervezést alapvetően megnehezítette, hogy már nem tudtuk biztosítani az ingyenességet. Nemrégiben jelentkezett egy önkéntes, aki vállalta, hogy kéthetente délutánonként órát tart a fiataloknak, alkalmanként 4–7 fővel.

Bázis Hatóság elnevezésű közösségünket ugyancsak önkéntesként egy helyi alkotó vezeti, aki lehetőséget biztosít a tagok számára, hogy közelebről megismerkedjenek a XXI. századi művészet különféle irányzataival. A foglalkozásokat heti rendszerességgel tartjuk. Legutóbb például moha graffitivel színesítették a Gyermekkönyvtár udvarát. Jelenleg nyolc aktív tagja van a csoportnak, és szerveztek már mohagyűjtő biciklitúrát, meg drót- és szögkeresést.

Éves programjaink

Hogyan tovább?

Más területeken is próbáltuk megszólítani a fiatalokat. Például pályaaorientációs⁷ programsorozatot indítottunk, előzetes interjúkban megfogalmazott programigény alapján. Ebben a 8. évfolyamosokat és a középiskolás diákokat céloztuk meg éves szinten négy alkalommal.

Első megálló januárban a „*Hogyan tovább? – Egyetem, főiskola*”, ahol a középiskolások számára biztosítottunk egy héten keresztül lehetőséget néhány

* Anime – az „animation” szó rövidítéséből) a rajzfilm általános elnevezése Japánban, a szigetországon kívül a japán stílusú rajzfilmek összefoglaló neve. A műfaj eredeti hazájában több korosztályt is megcéloz, és az élszereplős filmekhez hasonlóan készülnek az idősebbek számára is például romantikus, komikus, akció- és drámaanimék, sőt erotikus, pornográf tartalmúak is. (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Anime>)

egyetem és főiskola megismerésére. Napi két alkalommal, délelőtt és délután érkeztek a különböző felsőoktatási intézmények egyes szakait ismertető egyetemista hallgatók. Mi azokat a fiatalokat igyekeztünk megszólítani, akiknek nincsen lehetőségük az általuk kiválasztott felsőoktatási intézmény nyílt napjain rész venni, vagy más forrásból, közvetlenül is szeretnének információt gyűjteni. A vendéghallgatók kiválasztását kérdőíves felmérés előzte meg a 12. évfolyamosok körében arról, hogy milyen szakra és egyetemre milyen arányban szeretnének jelentkezni. A programon a hallgatókat a diákéletről, a szakok specifikációiról, az oktatókról, a kollégiumról és sok minden másról lehetett kérdezni. Az eredmények azt mutatták, hogy a diákjaink, olvasóink sokkal bátrabban mernek kérdezni a kortársaktól, mint hivatalos személyektől. Az első években kiválóan működött ez programunk, volt, amikor 180 fő vett részt rajta, de az elmúlt évben rájöttek a helyi középiskolák is a dolog hasznosságára, és maguk is szerveznek ilyen bemutatókat.

A második megálló májusban a „*Hogyan tovább? – Nyári munka*” volt, amihez a környékbeli iskolaszövetkezetekkel vettük fel a kapcsolatot. A délután első felében tájékoztatást hallhatnak a résztvevők a nyári diákmunka lehetőségekről, a munkavállalókra és a munkáltatóra vonatkozó kötelezettségekről, jogokról, majd bemutatkoznak az iskolaszövetkezetek. A programmal az a célunk, hogy alapos felvilágosítást tudjunk adni a fiataloknak a munka világáról, továbbá hogy törvényi keretek között tudjanak diákmunkát vállalni. A programon általában 20–25 fő vesz részt, és jó visszajelzéseket szoktunk kapni.

A programsorozat folytatása júliusban a *Pontok Éjszakája* volt. Eddig két alkalommal tudtuk megrendezni, mert nagy költségvetésű a rendezvény, de közben kiderült, hogy a fiatalokat sem sikerült kellő létszámban megszólítanunk. A program úgy szerveződött, hogy partnereink segítségével lehetőségünk nyílt egyenes adásban közvetíteni a felsőoktatási ponthatárok kihirdetését, majd ezt követően bulival ünnepelni azokat, akiket felvettek, és segíteni azokat, akiket nem. Ceglédi felnőttoktatási intézményeket, bankokat, ingatlanközvetítőket hívtunk, akik segítséget tudtak nyújtani a továbbtanulásban. A programot idén újragondoljuk, mert a technika fejlődésével már nem volt értelme a ponthatárok kihirdetésére építeni a rendezvényt. Sms-ben sokkal gyorsabban megérkeztek az értesítők, minthogy a kivetítőn megjelent volna.

A negyedik állomást csak egyszer tudtuk megszervezni, „*Hogyan tovább? – Középiskola*” címmel.

Olyan környékbeli általános iskolákat céloztunk meg, ahol tudtuk, hogy a diákok nagy része nem tudja megoldani a nyílt napokra való beutazást. Külön bérelt busszal szállítottuk be és utaztattuk haza a 8. évfolyamosokat. Színházunk kamaratermében tartottunk számukra továbbtanulási tájékoztatót, és körbevezettük őket a könyvtár különböző részlegeiben, Bár a gyerekek részéről pozitív visszajelzést kaptunk, a következő évben ebben már nem voltak partnereink a kistérségi általános iskolák igazgatói.

Középiskolások szavalóversenye

2015-ben szerveztük meg először a Maratoni Versfelolvasáshoz kapcsolódóan a *Középiskolások szavalóversenyét*. Városunkban korábban nem volt a középiskolásokat megszólító szavalóverseny. Az első évben nagyon minimális létszámban vettek részt diákok. Azonban ma már a diákok számon tartják, mikor lesz a következő alkalom, és mindegyik ceglédi középiskola képviselteti magát.

Maratoni Versfelolvasás

2014. április 11-én rendeztük meg első alkalommal a város főterén a *Maratoni Versfelolvasást* a Magyar Költészet Napja alkalmából. Helyi általános és középiskolás diákokat invitáltunk, hogy szervezett formában, meghatározott időblokkokban vegyenek részt, hozzák el kedvenc verseiket. Az első évben 12 órán keresztül folyamatosan érkeztek diákok, osztályok, iskolák, civil szervezetek. A tapasztalatok megmutatták, elég 10 órától 18 óráig szervezni a programot, mert ennyi ideig tudjuk az érdeklődést fenntartani. Az évek során egyre bővülő programkínálattal, és egyre több résztvevővel büszkélkedhettünk. Idén már külön az óvodásokat megcélzó blokkal is készültünk, ahol megzenésített versekkel, buborékfújással és a gyermekkönyvtár kabalafigurájával, *Bagoly Ludvig*gal vártuk az óvodásokat. Fülléres könyvvásárral és irodalmi kvizzel is színesítettük a programot. A napot a már több éve működő közös versmondással, flashmobbal zártuk. Az idei évre sikerült hagyományt teremtenünk a rendezvényünknek, amit az is jelez, hogy az oktatási intézmények már januárban bejelentik részvételi szándékukat. A résztvevők száma 1500 főre tehető ezen a napon, és nem ritka, hogy a járókelők is kedvet kapnak kedvenc versük elszavalására vagy felolvasására. A sok szervezést igénylő munka ellenére mindenképpen megéri a program fenntartása, mert a pozitív visszajelzéseken túl csodálatos érzés megélni, hogy a gyerekek,

fiatalok, felnőttek, nyugdíjasok mennyire fontosnak tartják a verseket.

Fókuszcsoportos interjú és egy „mini” ifjúságkutatás

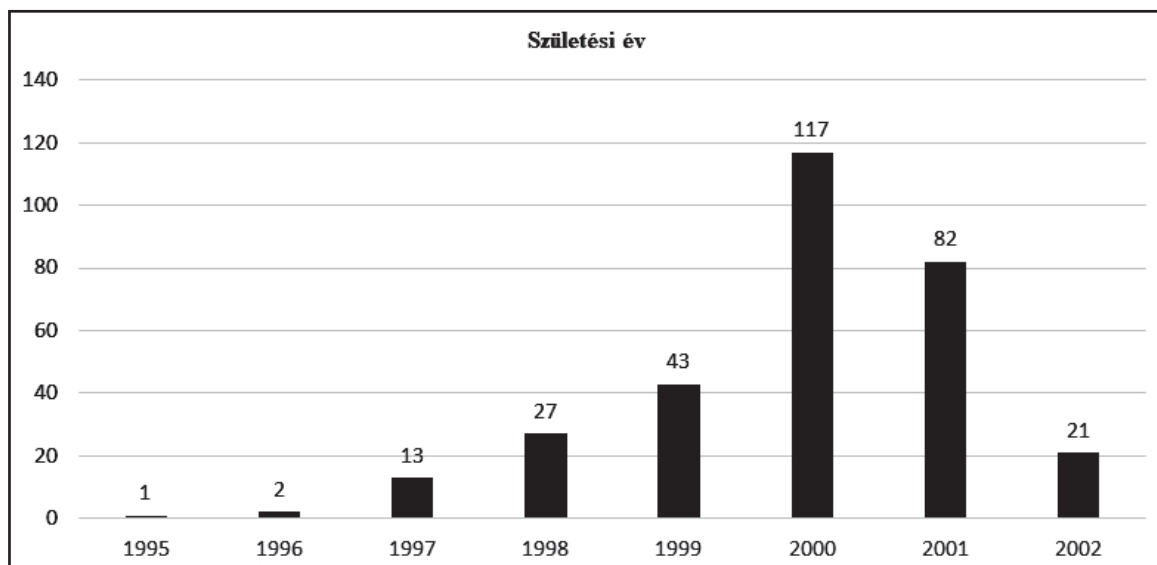
2015. november 27-én fókuszcsoportos interjúkat készítettünk az Ifjúsági Könyvtárban. Előre egyeztetett időpontban hat diák, két fiú és négy lány vett részt a beszélgetésen, korosztályukat tekintve 14 és 19 év közötti fiatalok. Elmondható, hogy több hónapja járnak a részlegbe ahová barátaik hozták le őket, tehát rendelkeznek némi betekintéssel. A beszélgetést egy éppen akkor az intézményben gyakorlatát töltő ifjúságsegítő szakos hallgató vezette. Én megfigyelőként voltam jelen és próbáltam a nem verbális kommunikáció jeleire figyelni. A beszélgetés során a fiatalok részéről enyhe zárkózottság volt tapasztalható. Feltehetőleg az újfajta szituációból adódó kihívások, valamint a többiek véleményével szembeni ellentmondásból fakadó feszültségek okozták, befolyásolva a résztvevők megnyilvánulásait. A beszélgetésben voltak domináns személyek, akik hatással voltak a csoport működésére. Voltak beszédesebb és csendesebb emberek. Az interjúk irányvonalát az előre meghatározott szempontok szabták meg. Törekedtünk az egyértelmű, érthető, nem eldöntendő kérdések felvetésére. Összesen 17 kérdést tett fel a moderátor. A könyvtár szóról főként könyvek, kikapcsolódás és a nyugalom jutott eszükbe, ami tükrözi az elfogadott általános képzet magáról a könyvtár intézményéről. A vála-

szok megerősítették, hogy az ifjúsági részleg több számukra, mint egy könyvtár, sokkal inkább közösségi térként, találkozó helyként gondolnak rá. Az interjú eredményeként kiderültek számunkra a beavatkozást, fejlesztést igénylő területek. Egyrészt, hogy nagyobb hangsúlyt helyezünk az iskolába való kitelepülésekre, másrészt több életvezetési program megszervezését javasolták. A változtatások megkezdésére a 2016-os évet jelöltük ki. Ennyi azonban nem mutatkozott elégnek ahhoz, hogy számottevően több fiatal tudjunk megszólítani. Ez okból egy „mini” ifjúságkutatást is elvégeztünk. A mintavétel során próbáltunk olyan 14 és 22 év közötti fiatalokat megkérdezni, összesen 316 főt, akik nem voltak rendszeres látogatói a részlegnek. A következőkről tájékozódunk: bejárók aránya, olvasási szokások, tájékozódási felületek. Ilyen mértékű – a Cegléden tanuló középiskolásokat megcélzó – kutatást a könyvtár korábban nem végzett. Voltak hipotéziseink, amelyeket szerettünk volna ezáltal bizonyítani, és ezen eredményeket igyekszünk a jövőben figyelembe venni.

A kérdőív értékelése

1. Nem és kor szerinti összetétel

172 lánnyal és 144 fiúval töltöttük ki kérdőívünket. A nemek aránya véletlenszerűen alakult így. Sikertült a korösszetételt is véletlenszerűen úgy alakítani, hogy a korcsoport megfeleljen az Ifjúsági Könyvtár látogató diákok korösszetételének.

2. Helybeliek és bejárók

Napjainkban egyre erősödő tendenciát mutat, hogy a középiskoláknak komolyan meg kell küzdeniük a 8. évfolyamosok megnyeréséért. A helyben lakó fiatalok jóval kisebb arányban vannak jelen a ceglédi középiskolákban, mint a környező kisebb falvak, városok diákjai. Ceglédről elmondhatjuk, hogy oktatási központként működik a térségben. Öt középiskola, négy általános iskola, egy speciális gyermekotthon és egy felnőttképzési iskola működik a városban, mely színes tanulási lehetőségekkel várja az érdeklődőket. Ezen megállapítás bizonyítására tökéletesen alkalmas harmadik kérdésünk (Ön ceglédi lakos?). A válaszadók 33%-a Cegléden életvitelszerűen élő fiatal, a maradék 67% a környező településekről jár be, úgymint Csemő, Nyársapát, Abony, Törtel, Ceglédbercel, Tápióság. Feltételezhetjük, hogy a helyi fiatalok nagyobb százalékban tanulnak tovább Budapesten, Kecskeméten és hasonló nagyobb városokban.

3. Szabadidős tevékenységek

194 fő mondta, hogy leggyakrabban zenét hallgat és 123 fő, hogy szörfözik az interneten. Ezek a számok nem okoztak meglepetést. Alternatívaként felajánlottuk még az olvasást, amit 74 fő jelölt meg kiemelkedően. Ezt pozitív eredményként értékeltük, azonban a könyvtárban nem tapasztaljuk. Ennek az lehet az oka, hogy az internet világában pillanatok alatt letölthetőek a könyvek a webes torrent felületekről. A fiatalok egyre inkább eltávolodnak a kézzel fogható könyvek használatától. Egyéb kategóriában a válaszadók által megfogalmazott még a sportolás, barátokkal lenni és a munka. Legkevesebben a különféle rendezvényeken való részvételt és a kirándulást jelölték be. Megállapítható, hogy manapság az internet széles körű kínálata magával ragadja a különféle generációk figyelmét. Már nem „elegáns” kulturális programokra vagy éppen könyvtárba jární. Több alkalommal magam is tapasztaltam, hogy olyan fiatalok, akik bár rendszeresen használják a könyvtárat vagy járnak rendezvényeinkre, könyvtárhasználati órákon ezt nem merik az osztálytársaik előtt felvállalni. Legfőbb módja megszólításuknak a folyamatos és tartalommal megtűzdelt internetes (főként Facebook és Instagram) jelenlét. Továbbá előnyt élvez még az online kommunikáció is. Több kutatás alkalmával bizonyítást nyert, hogy a különféle online felületeken sokkal szabadabban, közvetlenebbül tudnak kommunikálni a fiatalok, mint élőszóban. Itt egy olyan világot tudnak maguk köré teremteni, ami számukra kedvező.

4. Olvasási szokások

Kérdőívünkben az ötödik kérdéstől az olvasási és könyvtárhasználati szokásairól kérdeztük a diákokat. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a korábbi kérdésben született eredmény, mégpedig hogy 74 fő olvas szabadidejében, beigazolódik-e. A válaszadók közül 154 fő mondta azt, hogy olvas a kötelezően előírt könyveken kívül mást is. 50 fő nyilatkozott úgy, hogy évente több mint tíz könyvet olvas el, és 94 fő tíz könyvnél kevesebbet olvas évente.

A fordulat akkor következett, amikor megkérdeztük, járnak-e rendszeresen könyvtárba, és ha igen, melyikbe. 210 diák állította, hogy nem tagja egyetlen könyvtárnak sem. Ez sokkoló volt. Ugyanis azzal sincsenek tisztában, hogy az iskolai könyvtár tagjai. Cegléden mindegyik középiskola rendelkezik saját könyvtárral, ahová regisztrálják is a diákjaikat, mégis csak néhányan írták, hogy iskolai könyvtári tagok. Ceglédi viszonylatban 25% mondta, hogy tagja a Kossuth Művelődési Központ és Könyvtár valamelyik részlegének. A bejárók nagyobb százalékban inkább saját településük könyvtárát részesítik előnyben. A hetedik kérdésben megkérdeztük, hallott-e már az Ifjúsági Könyvtárról? 136 fő válaszolta, hogy még nem, de ebből 87 fő szívesen meglátogatná. 2016 szeptemberétől kezdeményeztük, hogy a 9. évfolyamos diákok látogassanak el az Ifjúsági Könyvtárba egy rendhagyó osztályfőnöki óra keretében, továbbá vállaltuk, hogy a 12. évfolyamosokhoz kimegyünk az iskolájukba és könyvtárhasználati órát tartunk.

179 fő hallott már intézményegységünkről és ebből 105 fő járt is ott. 74 főnek nagyon tetszett, 28 fő nem talált benne semmi különlegeset és 2 főnek egyáltalán nem tetszett. Az előző években megkezdett munkát jól végeztük, ezt a számok is alátámasztják. Az éves látogatottsági statisztikák mutatják, hogy jó úton járunk. Fontos leszögezünk, hogy a gyerekek leterheltek, kevés idejük marad az olvasásra vagy éppen nem is szeretnek olvasni. A könyvtár közösségi tér funkciója sem ismert előttük.

Egy fiatal az Ifjúsági Könyvtárat népszerűsítő videón így fogalmazott: „...erről a helyről nem mesélni kell, ezt meg kell élni”.

A könyvtárunk olyan közösségi tér, amely nemcsak a könyvkölcsönzés lehetőségét foglalja magában, hanem olyan helyet is, ahol új barátokra találhat és segítséget kaphat mindennapi problémáinak kezelésében, megoldásában. Számomra elsődleges az ifjúságsegítői végzettségem, amitől munkám során sem tudok elvonatkoztatni. Rendszeresen folytatok segítõ-

beszélgetéseket és szükség van egyéni fejlesztésekre és krízishelyzet-kezelésre.

5. Szabadidő

A jövőbeni programjaink vonzóvá tétele érdekében beépítettünk egy kérdést, amelyben arra voltunk kíváncsiak, mit csinálnának szívesen a könyvtárban. Lehetőségként megadtuk a szakkört, író-olvasó találkozót, zenés klubestet, olvasókört és az egyéb formákat.

A legtöbben a zenés klubesteket jelölték meg. Ilyen kezdeményezéseket már tettünk, Hosszú Péntekjeink alkalmával hívtunk ceglédi amatőr zenekarokat, de nem gondoltuk, hogy az igény ekkora lenne rá. A fiatalok egy része vágyik az igényes, kulturált szórakozásra, de kevés erre alkalma hely van a városban. Programszervezési ötletként merült fel, hogy legalább kéthavonta szervezünk zenés esteket, ahol lehetőséget adunk amatőr zenekaroknak a bemutatkozásra.

Korábban próbáltunk szakköröket és több alkalommal író-olvasó találkozókat szervezni. Azt tapasztaltuk, nincs rá igény, holott mégis lenne. A hiba a nem megfelelő író hívásában, és a nem megfelelő szakkör szervezésében van. A továbbiakban mindig a fiatalok megkérdezésével fogjuk a rendezvényeinket szervezni. Felületként elsődlegesen az Ifjúsági Könyvtár Facebook oldalát használjuk.

Javasolták még – amiről végképp nem gondoltam, hogy életképes lehet – egy olvasókör létrehozása. A megkérdezettek közül 35 fő venne részt ilyen jellegű foglalkozáson.

6. Tájékoztatói felületek

Az utolsó kérdésben arra voltunk kíváncsiak, honnan tájékoznak a programjainkról vagy a korosztályukat érintő programokról.

Mint azt tapasztalhatjuk mindennapjainkban, az online jelenlét nélkülözhetetlen a programok kommunikálásában, a fiatalok igényeinek feltérképezésében. Azonban, hogy 98 fő sehonnan nem tájékozik, elszomorító. Feltételezem, hogy őket alapjában véve nem érdekli a kultúra, és nem is tudják, mit nyújthat a könyvtár a könyveken kívül.

Kiemelkedő jelölést kapott a szórólapokból való informálódás. Minden hónapban az aktuális programkínáló szórólapjaival kimegyünk a helyi általános és középiskolákba és kitesszük a faliújságra.

12 fő írta, hogy könyvtári e-mailből tájékozik. Az Ifjúsági Könyvtárban olyan adatbázison dolgozunk,

amelyben azoknak a fiataloknak az elérhetőségét gyűjtjük össze, akik minden rendezvényünkről szeretnének tájékozódni. Célunk egy minimum 250 fős levelező listát kiépítése.

7. Egyéb észrevétel, javaslat

A kérdőív végén lehetőséget adtunk az önálló vélemény kifejtésére. A 316 válaszból közül csak ketten írtak megjegyzést ide: Ezeket: „*A weboldalon található könyvkereső nagyon hasznos.*”

„*Mindenkinek ajánlom az Ifjúsági Könyvtárat. Rendkívül kedves, ötletes csapat várja az érdeklődőket.*”

8. Tapasztalatok

A kérdőívet kitöltők közül többen nem adtak választ minden kérdésre. Ekkora mennyiségű adatnál azonban nem volt lehetőség mélyebben elbeszélgetni a kérdőívet kitöltőkkel. Az iskolákban segítőkészek voltak a pedagógusok, és tovább bővültek a kapcsolataink.

Megerősítést nyert, hogy több területen is van fejlődni valónk, többek között a programok szervezése terén és a fiatalok megszólításában.

Statisztikai adatok

Mi is, mint nagyon sok más könyvtár, kemény küzdelmet folytatunk meglévő olvasóink megtartásáért és új olvasók megszólításáért. Kritikus csökkenés volt tapasztalható a 14 és 40 év közötti lakosság tekintetében. Komoly munkát fektettünk és fektetünk abba, hogy Ifjúsági Könyvtárunkat meg tudjuk töltetni fiatalokkal. Kezdetben volt, mikor csak 3–5 éves érkező délutánonként, azonban mi ezzel nem elégedtünk meg. Különböző akciókba kezdtünk, új kezdeményezéseket, lehetőségeket próbáltunk meg. 2016-ban 126 nyitvatartási napon 504 órában 3377 látogató kereste fel a részleget. Idén ezt a számot az első 6 hónapban már túlszárnyaltuk.

Saját tapasztalatokról – szubjektíven

Sokat gondolkodtam azon, hogyan tudnám tapasztalataimat megfogalmazni úgy, hogy vissza tudjam adni azt a sok élményt, ami az elmúlt négy év során munkámban ért. Pályakezdként számos területre nem rendelkeztem kellő rálátással, számos olyan helyzet adódott, amire nem álltam készen. Sok küzdelemmel és kitartással azonban sikerült megvalósítanunk egy közös álmot, amire sokan azt gondolták, nem lehet-

séges. Magam sem tudtam, mit is akarok elérni és hogyan pontosan. Egy biztos pont volt: a lelkesedésem, hogy nem volt olyan feladat, amiben ne vennék részt szívesen. Az elmúlt években olyan pedagógusokkal, szervezettekkel, fiatalokkal ismerkedhettem meg, akik maguk is fontosnak tartják városunk fiataljait. Tapasztalatlanságom ellenére vezetőm hagyta, ismerjem meg az iskolákkal, felnőttekkel és olvasóinkkal való együttműködést.

Nehézségek mindig is voltak és lesznek is, azonban az nem mindegy, hogyan éljük meg. Többször értek kudarcok, de mindig felálltam és mentem tovább. Miért? – mert olyan szeretet van a fiatalokban, ami olyan erőt ad annak, aki befogadja, hogy nincs olyan akadály, ami nehézséget jelentene.

Van még mit tanulnom és vannak célok, amiket el akarok érni, hogy a részleg egy még szerethetőbb és látogatottabb hely legyen a fiatalok számára. Amikor az emberi szív megremeg egy csoda láttán, valahogy így tudnám leírni azt az élményt, ami hatalmába kerít, mert az utcán kóborolás helyett a könyvtárat választják, vagy amikor egy programra képesek kilométerekről eljönni, vagy amikor vígan és dalolva kertészkednek a könyvtár udvarán és még hosszan sorolhatnám. Öröm, amit nem ismerhettem volna meg, ha nem kerülök a Ceglédi Városi Könyvtár munkatársai közé.

Köszönettel tartozom kollégáimnak a támogatásért és főként Koglerné Hernádi Ágnesnek, mert lehetőséget

adott tanulni, fejlődni, és hogy egy ilyen fantasztikus térben dolgozhatok.

Csakis ajánlani tudom minden kedves kollégámnak az országban, ne féljenek a fiatalokat megszólítani és kezdeményezni egy olyan befogadó tér kialakítását, ahol megvalósulhat olyan közösségi élet, mint nálunk a Ceglédi Városi Könyvtár Ifjúsági Könyvtárban.

Jegyzetek

1. <http://www.pemeksz.hu/download/goethe.pdf> (utolsó megtekintés 2017. július 29.)
2. <http://www.cegledvk.hu/index.php?t=keptar/keptar&id=97>
3. <http://www.nyf.hu/pkk/node/55>
4. Nagy Ádám: Ifjúságügy Ifjúsági szakma, ifjúsági munka. Budapest 2008, Új Mandátum Könyv Kiadó. 39-40. oldal
5. Nagy Ádám- Trencsényi László: Szocializációs közegek a változó társadalomban: a nevelés esélyei: család, iskola, szabadidő, média. Budapest 2012, ISZT Alapítvány. 110-112. oldal
6. Nagy Ádám dr.- Bodor Tamás-Domokos Tamás- Schád László: Ifjúságügy. Budapest 2008, Új Mandátum Könyv Kiadó. 331-333. oldal
7. Nagy Ádám dr.- Bodor Tamás-Domokos Tamás- Schád László: Ifjúságügy. Budapest 2008, Új Mandátum Könyv Kiadó. 176-179. oldal

